

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio voi erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

PLEASE NOTE! THIS IS A PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.

This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Tekijä(t) / Author(s): Pajari-Seppänen, Hanna

Otsikko / Title: Ammattikeittiöiden osaamistarpeet tulevaisuudessa

Versio / Version: Publisher's PDF

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä. Please cite the original version:

Pajari-Seppänen, H. (2025). Ammattikeittiöiden osaamistarpeet tulevaisuudessa.

AmmattikeittiöOsaaja 1, 26–28.

AMMATTIKEITTIÖIDEN OSAAMISTARPEET TULEVAISUUDESSA

KIRJOITTAJA: Hanna Pajari-Seppänen, lehtori,
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
KUVAT: Freepik.com

Maailma on jatkuvassa muutoksessa. Tulevaisuuden osaamistarpeet vaativat ennakoitua ja valmistautumista. Opetushallituksen osaamisen ennakointiryhmän (OEF) kartoituksen tulokset tarjoavat arvokasta tietoa siitä, miten ammattikeittiöiden työntekijät pysyvät kehityksessä mukana. Tässä artikkelissa käsitellään OEF:n ennakoitutuloksia, mitä osaamista tulevaisuudessa tarvitaan.

Sosiaaliset taidot, tekninen osaaminen sekä kestävyys ja digitalisaatioon liittyvät osaamistarpeet korostuvat tulevaisuudessa

Työntekijöiltä odotetaan tulevaisuudessa paitsi teknistä osaamista, myös kykyä toimia tehokkaasti tiimeissä ja kommunikoida selkeästi eri tavoin. Suomessa väestö ikääntyy ja samanaikaisesti palvelutarve kasvaa. Maahanmuuton lisääntyessä meillä työskentelee tulevaisuudessa yhä enemmän ulkomailta tulevaa työvoimaa. Tämän takia tarvitaan laaja-alaisempaa ymmärrystä eri kulttuureista, monipuolisia viestintä- ja ongelman-ratkaisutaitoja sekä avointa ja eettisesti vastuullista asennetta. Opetushallituksen Laaja-alaiset osaamistarpeet 2040 -raportissa kuvataan laaja-alaisen osaamisen tärkeyden kasvua ja osaamistarpeiden laadullista muutosta.

”Työnantajat tarvitsevat taitoa innostaa ja tukea työntekijöitä.”

Kestävyys ja digitalisaatio ovat keskeisiä teemoja tulevaisuuden osaamistarpeissa. Työntekijöiden on hallittava uusia teknologioita ja ymmärrettävä kestävä kehityksen periaatteet, jotta he voivat vastata tulevaisuuden haasteisiin. Jatkuvasta osaamisen kehittämisestä tulee uudenlaisten työtehtävien ja työyhteisöjen myötä yhä tärkeämpää. Työntekijät tarvitsevat oppimaan oppimisen taitoja, tiedonhakutaitoja ja taitoa soveltaa ja luoda tietoa yhdessä. Työnantajat tarvitsevat taitoa innostaa ja tukea työntekijöitä.

Kyberturvallisuusosaamista tarvitaan tulevaisuudessa kaikilla aloilla, joilla työtä tehdään digitaalisessa ympäristössä. Tekoälyn käytön yleistymisen ja erilaiset kyberturvallisuushaasteet edellyttävät uudenlaista osaamista. Etä- ja virtuaalipalveluiden hallinta, laitteiden ja niiden erilaisten toimintojen käyttöönotto ja hallinta muuttuvat välttämättömiksi kansalaistaidoiksi.

Digitalisaation, tekoälyn ja automaation tuomat mahdollisuudet on tärkeää tunnistaa ja hyödyntää omassa työssä. Kerätyn datan hallinta ja analysointi sekä niiden perusteella tehdyt päätökset ovat osaamista, jota tulevaisuudessa tarvitaan. Tarvitaan myös ymmärrystä digitalisaation vaikutuksista liiketoimintaan, työprosesseihin ja yhteiskuntaan laajem-

min sekä taitoa asettaa tavoitteita ja päämääriä teknologian hyödyntämiselle.

Työssä tarvittavia teknologioita on hallittava ja osattava soveltavaa omaan työhön. Tietoturvaosaamisen ja järjestelmien tietoturvallinen käyttö on tärkeää. ICT-, tekoäly- ja robotiikkaosaamisen tarve kasvaa vuoteen 2040 mennessä. Kuluttajien valintoihin vaikuttavilla ilmasto- ja ympäristökysymyksillä on kasvava vaikutus liiketoimintaan. Liiketoimintaa on muokattava kestäväksi: peruseriaatteita on ymmärrettävä, ja energiankulutusta, päästöjä ja muita indikaattoreita on osattava mitata ja seurata.

”Ravitsemisalan päälliköiden osaamisen tarve kasvaa eniten henkilöstö- ja taloushallintosaamisen osa-alueilla.”

Majoitus ja ravitsemisalan johtajilla odotetaan osaamistarpeen kasvavan vuoteen 2030 mennessä muun muassa henkilöstöhallinto-osaamisessa, paikallistuntemuksessa, asiakaspalautteen käsittelyssä, talouden suunnittelussa ja seurannassa sekä työskentelymenetelmien kehittämisessä. Ravitsemisalan päälliköiden osaamisen tarve kasvaa eniten henkilöstö- ja taloushallintosaamisen osa-alueilla.

Ravitsemisalan keittiötyöntekijät tarvitsevat ennakoitujen osamistarojen mukaan osaamista mm. allergioiden ja erityisruokavalioiden tuntemuksessa, luomu- ja lähiruoista, ruokaturvallisuudessa, asiakkaiden neuvomisessa, hygieniassa ja suurkeittiöiden ruokatuotannossa.

Huoltovarmuusosaaminen

Huoltovarmuus tarkoittaa yhteiskunnan kykyä selviytyä häiriötilanteissa ja kriisioloissa mahdollisimman vähin erityisjärjestelyin ja haitoin. Esimerkkinä tällaisesta kriisitilanteesta on koronapandemian aiheuttamat äkilliset muutokset, jotka meillä kaikilla on hyvässä muistissa. Huoltovarmuusosaamisen tarve kasvaa tulevaisuudessa kaikilla aloilla.

Huoltovarmuuskeskuksen määritelmän mukaan huoltovarmuus on erittäin tärkeä osa yhteiskunnan toimintaa erityisesti

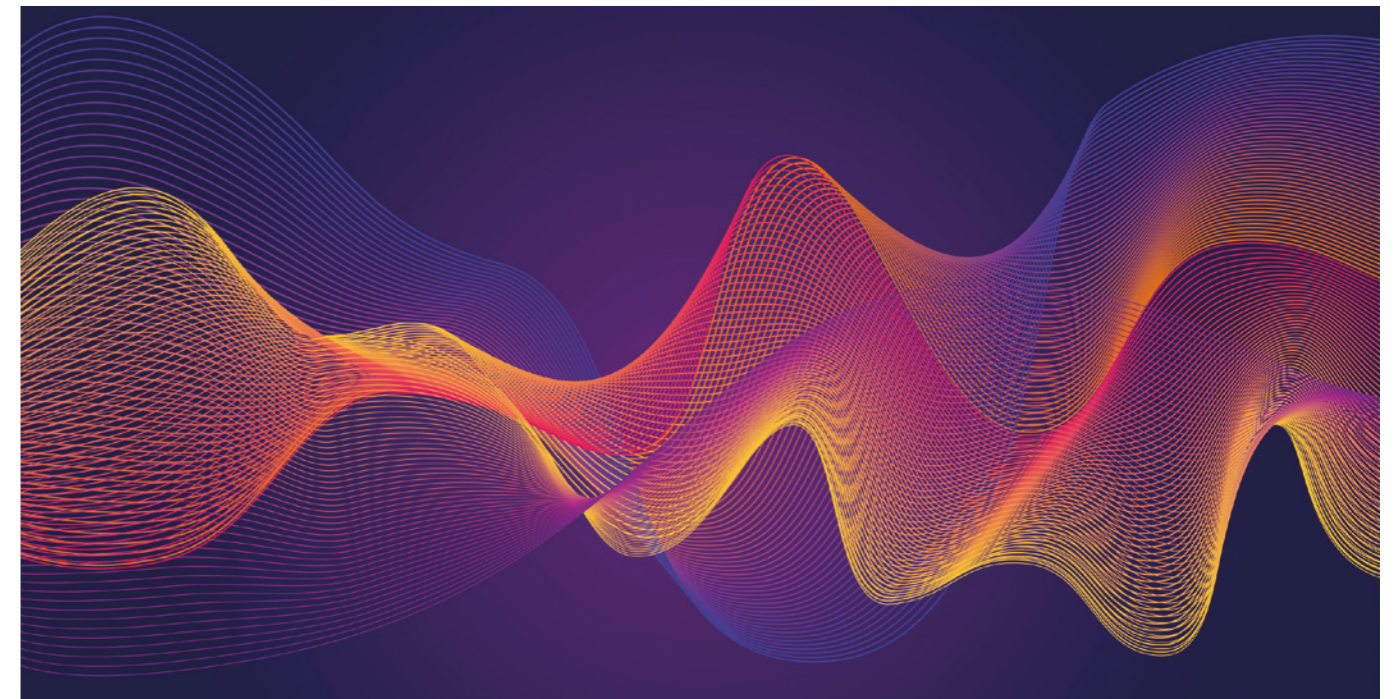
kriisitilanteissa. Se varmistaa, että elintärkeät toiminnot, kuten terveydenhuolto, energiahuolto ja elintarvikehuolto, toimivat häiriöttä, jotta yhteiskunta voi jatkaa toimintaansa mahdollisimman normaalisti. Perusymmärrys huoltovarmuudesta voidaan nähdä osana kansalaistaitoja, joten kyse ei ole vain työelämässä tarvittavasta osaamisesta.

Huoltovarmuuteen liittyvät osaamiset ovat tärkeitä, jotta yhteiskunta ja elinkeinoelämä voivat toimia. Huoltovarmuuteen liittyvällä osaamisella varmistetaan, että ihmiset voivat turvallisesti elää arkeaan myös kriisitilanteissa.

Huoltovarmuus voidaan jakaa kuuteen laaja-alaiseen osaamiseen, jotka ovat keskeisiä eri toimialoilla ja ammateissa:

1. Perusymmärrys huoltovarmuudesta tarkoittaa yleistä ymmärrystä erilaisista kriiseistä ja poikkeusoloista sekä niiden vaikutuksista yhteiskuntaan ja yksilöihin.
2. Jatkuvuudenhallinta tarkoittaa uhkien, riskien ja häiriötilanteiden ennakoitua, tunnistamista ja niihin varautumista.
3. Tieto- ja viestintäteknologinen sekä tietoturvaan liittyvä osaaminen tarkoittaa yleistä ymmärrystä laitteiden, järjestelmien ja sovellusten turvallisesta käytöstä.
4. Yksilön sopeutumiskyky ja resilienssi tarkoittavat kykyä toimia häiriötilanteissa sekä mielen joustavuutta ja sopeutumista erilaisiin olosuhteisiin.
5. Yhteisöllinen ja kulttuurinen osaaminen on kykyä toimia monimuotoisissa tiimeissä ja työyhteisöissä sekä ymmärtää moninaisuutta.
6. Viestintäosaaminen ja medialukutaito tarkoittaa kykyä ymmärtää ja välittää tietoa muuttuvissa olosuhteissa sekä tunnistaa mis- ja disinformaatio.

Huoltovarmuuteen liittyvät osaamiset 2035 -selvityksessä kuvattiin ravitsemispalveluissa erityisen tärkeitä laaja-alaisia osaamisia ja niiden soveltaminen sekä muita alalle tunnistettuja osaamisia (taulukko 1.).

Taulukko I. Ravitsemispalveluissa korostuvat huoltovarmuuteen liittyvät laaja-alaiset ja muut osaamiset sekä niiden soveltaminen.

Ravitsemisalalla korostuvat laaja-alaiset osaamiset ja niiden soveltaminen	Selvityksessä esiin nousseita muita alalle tunnistettuja osaamisia
Yhteisöllinen ja kulttuurinen osaaminen: Erityisesti monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa toimivilta ammattilaisilta vaaditaan yhteistyö- ja viestintätaitoja etenkin erilaisissa poikkeustilanteissa, jotta alalla voidaan tehokkaasti jakaa tietoa sekä resursseja.	Kokonaisuuksien sekä syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen, joita arvioidaan vaadittavan alan ammattilaisilta enenevässä määrin erilaisten poikkeusalojen yleistyessä. Alalle ominaiset toiminnot, kuten esimerkiksi raaka-aineiden jatkojalostaminen voi erilaisissa poikkeustilanteissa muuttaa muotoaan suurestikin.
Jatkuvuudenhallinta: Ammattikeittiöiden ja ruokahuollon toiminnan suunnittelun ja ennakkoinnin taidot ovat keskeisiä, jotta voidaan varmistaa elintarvikkeiden saatavuus ja turvallisuus myös poikkeustilanteissa. Tämä sisältää syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämisen sekä sijaisjärjestelyjen suunnittelun.	Hygieniaan ja allergeeneihin liittyvän osaamisen ja sen ylläpitämisen tärkeys myös poikkeustilanteissa, jotta voidaan varmistaa elintarviketurvallisuus ja ehkäistä ruokamyrkytyksiä.
	Tartuntatauteihin ja niiden leviämiseen liittyvä osaaminen on kriittistä, jotta voidaan estää tautien leviäminen ja suojella sekä työntekijöiden että asiakkaiden terveyttä.
	Kestävä kehitys, ilmasto- ja ympäristöosaaminen eli esimerkiksi ympäristönsuojelun ja kestävien käytäntöjen ravitsemisalalla ovat keskeisiä osaamisia sekä normaalioloissa mutta myös huoltovarmuuden kannalta.

Organisaatiossa, työpaikoilla ja työyhteisöissä olisi hyvä käydä säännöllisesti keskustelua ja laatia suunnitelmat, kuinka toimitaan erilaisissa poikkeustilanteissa. Poikkeustilanteita ovat esimerkiksi pidempään kestävä sähkökatko tai verkkoyhteyksien puuttuminen.

Käytännön vinkit

Edessä on mielenkiintoinen tulevaisuus. Toivon, että jokainen lukija näkee sen mahdollisuutena opetella uusia taitoja. Työnantajan vastuulla on perehdyttää työntekijänsä uusiin työmenetelmiin sekä huolehtia siitä, että työntekijällä on riittävä koulutus ja osaaminen, jotta työn tekeminen on turvallista. Työntekijän vastuulla on pyytää perehdytystä, kun sitä kokee tarvitsevansa.

Ammattikeittiöiden työntekijöiden kannattaa kehittää osaamistaan esimerkiksi osallistumalla eri hankkeiden järjestämiin maksutomiin koulutuksiin. Ammattikeittiöosaajien verkkosivuilta löytyvät linkit moniin hankkeisiin. Hankkeiden koulutusmateriaaleja kannattaa hyödyntää hankkeiden päätyttyäkin. Materiaalit löytyvät yleensä myös hankkeiden omilta verkkosivuilta.

Opetushallituksen osaamisen ennakointityöryhmä vuosina 2021-2024

Ennakointiryhmien tehtävänä oli kerätä ja analysoida tietoa työelämän muutoksista ja uusista osaamisvaatimuksista. Kerätyn tiedon avulla tehtiin suosituksia koulutuksista ja ammatillisista kehittämiskohteista eri alojen työntekijöille. Tehty ennakointi auttaa varmistamaan, että ammattikeittiöiden työntekijöillä on tulevaisuudessa tarvittavat taidot ja osaaminen työssään menestymiseen.

Kirjoittaja Hanna Pajari-Seppänen on ollut mukana OEF:n asiantuntijaverkostossa Ammattikeittiöosaajien edustajana. Työskentely asiantuntijaverkostossa oli antoisaa ja ajatuksia avartavaa. Kiitos tästä mahdollisuudesta kehittää omaa osaamistani Amkolle!

Lähteet:

Opetushallitus, 2024. Huoltovarmuuteen liittyvät osaamiset 2035. Saatavilla: [Huoltovarmuuteen liittyvät osaamiset 2035_1.pdf](#) [Viitattu 10.1.2025]

Opetushallitus, 2024. Laaja-alaiset osaamistarpeet 2040. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/tilastot/laaja-alaiset-osaamistarpeet-2040> [Viitattu 10.1.2025]

Opetushallituksen ennakointitulokset, 2024. Saatavilla: <https://vipunen.fi/fi-fi/ennakointi> [Viitattu 10.1.2025]